

Рис.2. Виріб сконструйований учнями.

Висновки. Як видно з розглянутого вище процесу ергодизайнерського проектування складного стільця, у процесі розробки будь-якого ергодизайнерського проекту конструювання виробу відбувається поєднання художніх і технічних чинників, і на основі цього поєднання й зароджується образ конструйованого виробу, що позитивно впливає на розвиток творчої компоненти особистості школярів.

Вважаємо, що вивчення основ ергодизайну на уроках трудового навчання, а отже, і безпосереднє залучення школярів до творчої ергодизайнерської діяльності сприятиме комплексному розумінню школярами процесів, які проходять на сучасному виробництві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Даниленко В.Я. Дизайн-освіта в Україні в європейському контексті / В.Я. Даниленко // Вісник Львівської академії мистецтв. Спецвипуск. – Львів, 1999. – С. 173–177.
2. Даниляк В.И., Эргодизайн, качество, конкурентоспособность / В.И. Даниляк, В.М. Мунипов, М.В. Федоров. – М.: Издательство стандартов, 1990. – 200 с.
3. ДСТУ 3899-99. Дизайн і ергономіка. Терміни та визначення. Видання офіційне. – К.: Держстандарт України, 1999. – 33 с.
4. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід. Навчальний посібник / В.В. Бербец, Н.В. Дубова, О.М. Коберник та ін. / За заг. ред. О.М. Коберника, В.К. Сидоренка. – Умань: СПД Жовтий, 2008. – 216 с.

Іванців С.

Науковий керівник – доц. Павх С.П

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ВИШИВЦІ СТРІЧКАМИ

Ефективність використання вишивки як засобу навчання та виховання школярів залежить від готовності учителів школи до здійснення цього виду професійної діяльності. Аналіз літературних та науково-методичних джерел засвідчує, що донині вчитель працює в цьому напрямі, як правило, інтуїтивно, стихійно, без єдино визначених і прийнятих ефективних методик для високої якості навчання учнів.

Учителю самостійно доводиться обирати форми та методи навчання, так як їх використання залежить від специфіки предмета і від форми й завдань уроку. Кожний з методів навчання, як правило, можна застосувати для виконання декількох навчальних завдань і, навпаки, для розв'язання кожного дидактичного завдання можна застосовувати кілька методів навчання. Тому інколи не так просто зробити вибір методу навчання, так як інколи виклад нового матеріалу часто проводять з використанням різних методів навчання. Бесіда переходить у пояснення, пояснення чергується з демонстраціями.

Оптимальним, як показав досвід, у практиці навчання учнів оздобленню виробів вишивкою для передачі сприймання навчальної інформації учнями є *словесні* (словесно-інформаційні, словесно-евристичні), *наочні* (наочно-інформаційні, наочно-евристичні, наочно-дослідницькі), *практичні* (репродуктивні, практично-дослідницькі), *логічні* (аналізу та синтезу, індукції та дедукції, моделювання, абстрагування) методи навчання [1].

У підготовці учителя до навчання учнів оздобленню виробів вишивкою в педагогічній роботі з школярами важливим є формування знань про історію виникнення та становлення вишивки стрічками як виду прикладного мистецтва, її функції та місця у житті та побуті людини, зв'язок з іншими видами мистецтва, традиційні образи та сюжети, особливості техніки виготовлення та естетичного оформлення вишивки різних видів [3]. З метою активізації навчання доцільним є впровадження різних форм пошуково-дослідної роботи: ознайомлення з публікаціями мистецтвознавчої періодики, відвідування художніх виставок з наступним аналізом художніх творів; спілкування з народними майстрами.

Важливим для успішного освоєння технології оздоблення виробів вишивкою атласними стрічками є знання особливостей виконання роботи з цього різновиду мистецтва. Визначальним фактором для вчителя у підготовці до навчання учнів є набуття практичних умінь та навичок виготовлення та оздоблення виробів відповідно до їх видової специфіки, умінь користуватися інструментами та обладнанням, раціонально використовувати матеріали. Неабияке значення мають уміння проявляти свою творчість у роботі з різними матеріалами під час виготовлення виробів, адже світ сучасної вишивки відзначається простішим розвитком. Вивчення ж технологічних особливостей оздоблення виробів стрічками на прикладі українських митців допоможе учням загальноосвітньої школи якнайглибше опанувати цей вид народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Надзвичайно важливим кроком в організації роботи учнів є знайомлення школярів із волокнистими, текстильними, шкіргалантерейними та іншими матеріалами, різноманітними інструментами та пристроями. Не менш важливим, як засвідчує практика, є відбір об'єктів праці, при здійсненні якого слід керуватися такими принципами:

1. Об'єкти праці мають бути естетичними, відображати сучасні тенденції оформлення виробів, відповідати інтересам учнів даного віку, статі.

2. Складність і трудність оздоблення виробу не повинні перевищувати можливості учнів даної вікової групи, класу, окремих школярів. При виконанні окремих робіт треба укладатися в часові рамки.

3. Об'єкти праці мають бути різноманітними за конструкцією, технологією виготовлення, використаними матеріалами.

4. При відборі матеріалів для виготовлення виробу слід враховувати набуті знання та досвід роботи учнів із даними матеріалами, а також можливості матеріального забезпечення школи та сімей [3].

Надзвичайно важливо, щоб учні не лише виконували роботу за готовим алгоритмом, а й вчилися самостійно розробляти ескізи та композиції, виявляли творчість в оздобленні виробів. Для цього потрібно подати навчальний матеріал так, щоб вони зрозуміли суть технологічних особливостей створення як самої композиції, так і створення можливих сюжетів для виробу. Починати роботу доцільніше із нескладних орнаментів, можливо у вигляді оздоблень окремих деталей одягу (наприклад, кишеньки, комірця, манжетів тощо) рослинними орнаментами. Ці орнаменти, як правило виконують простими декоративними швами, як наприклад, — голка вперед, голка назад, різновиди швів тамбурних [2]. А наступні вироби поступово ускладнювати, як включаючи різноманітні матеріали та техніки виконання, так і оздоблення виробу вцілому (наприклад, виготовлення сукні з оздобленням ліфа, рукавів та низу спідниці).

На уроках технології у процесі виконання практичних робіт неодмінно потрібно повторювати правила безпечної праці. Вимоги щодо організації робочого місця. Перед початком роботи учні повинні обладнати своє робоче місце потрібними інструментами і матеріалом, а також одягнути робочий одяг. Під час вишивання і виконання завершальних робіт дотримуватись правил користування ріжучими і гострими інструментами, дотримуватись правил користування праскою. Забороняється залишати голку без нитки, підносити голку і ножиці до очей, вколювати голку в робочий одяг тощо. Після закінчення вишивання потрібно прибрати своє робоче місце [2, 4].

Пояснюючи учням теоретичний матеріал доцільно використовувати можливості мультимедії, яка дозволяє розширити кругозір учнів у певному напрямку, що є дуже ефективним чинником навчального процесу.

Дисциплінованість у виконанні тренувальних вправ виробів - це важлива риса в характері та діяльності дитини, а тому для виховання її докладають багато зусиль.

Досвід роботи вчителів показує, що вони застосовують різні методи стимулювання учнів з метою вчасного виконання завдання. Дотримання часу у виконанні практичних робіт має вирішальне значення для успішного засвоєння предмета та якості виконання завдань. і є не що інше, як прояв дисциплінованості в навчанні.

Інша риса, яка потрібна для кожній людині, - це акуратність у роботі та побуті. Особливо ця риса виявляється при виконанні практичних завдань (вправ і виробів). Учителі технологій часто змушені констатувати, що зусилля учня в роботі над вишивкою зводяться нанівець через неакуратність. На початку роботи вчитель має звернути увагу учнів на те, щоб оздоблювальні деталі виробу були чистими, акуратними, не забрудненими. Оскільки в процесі роботи забруднюються руки, а відповідно і тканина та нитки, і особливо, якщо вони світлих кольорів, виникає потреба надавати змогу учням під час уроків мити руки. Вже на першому уроці увагу учнів акцентують на тому, що вишивати треба дуже акуратно і ретельно, стежити за тим, щоб учні виконували всі рекомендації та вимоги щодо акуратного виконання завдань.

Перед початком виготовлення виробів учням слід продемонструвати вироби, виконані з дотриманням всіх вимог, що ставляться до вишитих виробів. Окрім того в арсеналі учителя повинні бути зразки неправильного виконання (так званих робіт «Як не треба вишивати») тих чи інших операцій, для того щоб наочно показати учням недоліки у роботі і які можуть бути результати. При цьому слід наголосити на помилках, які найчастіше припускаються учні у вишиванні. До таких помилок слід віднести:

1. Недотримання вимог щодо закріплення ниток чи стрічки.
2. Значне затягування стрічки та робочої нитки.
3. Чіткі сліди від копіювального паперу при переведенні малюнка на тканину.
4. Недошиті елементи малюнка.
5. Значне порушення розташування елементів малюнка вишивки.
6. Порушення кольорової гами вишивки.
7. Порушення композиції художньої вишивки.
8. Порушення пропорційного співвідношення елементів відповідно до розмірів узору та інтервалів між ними.
9. Перекошування вишивальної тканини при зап'ялюванні.
10. Невідповідність орнаменту призначенню виробу.
11. Недостатня волого-теплова обробка вишитих виробів
12. Неакуратне виконання оздоблення з виворітного боку.
13. Наявність плям та бруду на виробі.

Велике значення має демонстрування зразкових учнівських робіт, плакатів, схем. У багатьох школах постійно існують діючі виставки кращих учнівських робіт, а якщо є можливість, то краще проводити заняття в окремій кімнаті - музеї-майстерні. Тут можна постійно зберігати кращі роботи учнів, до яких вони можуть доторкнутися руками при вивченні нових тем дисципліни. Працюючи в музеї-майстерні учні проймаються відповідальністю за збереження дидактичних матеріалів, які тут зберігаються. Адже виготовити виріб з вишивання, гідний показу на виставці - це великий стимул для учнів, а особливо, коли його будуть бачити батьки, брати чи сестри, люди старшого віку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельник Г. Методика викладання обслуговуючої праці: навчально-методичний посібник [для студентів навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 7.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання»] / Мельник Г. – Дрогобич: НВЦ «Каменярь», 2005. – 172 с.
2. Павх С. Основи вишивки атласними стрічками / Павх С., Шаля Л. — Тернопіль: ТДПУ імені Володимира Гнатюка, 2008. — 58 с.
3. Радкевич В. О. Технологія вишивки: підручник / Радкевич В. О., Пашенко Г. М.— К.: Вища школа, 1997. – 303 с.: іл.
4. Титаренко В.П. Методика викладання декоративно-прикладної творчості / Титаренко В.П. — Полтава: ПДПУ, 2004.— 249 с.